Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0418U003746

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-11-2018

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Паламарчук Дмитро Петрович
2. Palamarchuk Dmytro Petrovych

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 06.01.05

Назва наукової спеціальності: Селекція і насінництво

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 13-11-2018

Спеціальність за освітою: Агрономія

Місце роботи здобувача: Інститут рису Національної аграрної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 00858757

Місцезнаходження: сел. Антонівка, с. Антонівка, Скадовський р-н., Херсонська обл., 75705, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.366.01

Повне найменування юридичної особи: Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: проспект Московський, 142, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61060, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут рису Національної аграрної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 00858757

Місцезнаходження: сел. Антонівка, с. Антонівка, Скадовський р-н., Херсонська обл., 75705, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 68.35.03

Тема дисертації:

1. Селекційно-генетичні особливості зразків рису та створення вихідного матеріалу для селекції сортів з високими врожайністю та якістю зерна

2. Selection-genetic features of rice samples and creation of source material for selection of varieties with high yield and quality of grain

Реферат/анотація:

1. Об’єкт дослідження: морфо-біологічні особливості, закономірності мінливості, успадкування, екологічна стабільність, кореляція, комбінаційна здатність, генетична дисперсія та встановлення селекційної цінності. Мета досліджень: Метою дослідження є встановлення селекційно-генетичних особливостей колекційних зразків і сортів та виділення і створення вихідного матеріалу рису з високими врожайністю та якістю зерна, визначення закономірності їх мінливості, успадкування, успадковуваності, взаємозв’язків між кількісними та якісними ознаками, комбінаційної здатності, генетичної варіації, виділення і створення на цій основі нового вихідного матеріалу для селекції. Методи дослідження: загальнонаукові, польові, селекційні, технологічний, біохімічний, генетико-статистичний. Новизна: Уперше в контрастних погодних умовах Скадовського району

Херсонської області установлено особливості колекційних зразків різного походження окремо в трьох групах стиглості. Унаслідок установлених закономірностей визначено селекційну цінність за окремими ознаками 17 ранньостиглих 13 середньостиглих і 14 пізньостиглих сортів і ліній рису. Установлено особливості кращих 10 сортів рису різних груп стиглості за рівнем показників ознак якості зерна. Визначено тісну позитивну кореляцію між кількісними морфо-біологічними ознаками рослин досліджених кращих 10 сортів рису. У результаті шляхового аналізу продуктивності визначено високу селекційну цінність окремих кількісних ознак рослин рису. Визначено позитивний середній зв'язок між кількісними ознаками якості зерна досліджених 10 сортів рису. Установлено особливості сортів і ліній рису за екологічною стабільністю в різних умовах вирощування. Визначено гібридні комбінації з успадкуванням за типом позитивного наддомінування в F1. Установлено селекційно-генетичні особливості сортів рису за комбінаційною здатністю за кількісними морфо-біологічними та якісними ознаками якості. Визначено особливості сортів рису за переважанням адитивних ефектів генів при більшому значенні рівнів варіанс ЗКЗ, ніж варіанс СКЗ. Установлено найбільшу селекційну цінність 12 із 60 досліджених сортів за комплексом морфо-біологічних ознак, їх екологічної стабільності та 8 із 10 сортів за комплексом кількісних ознак якості зерна. Визначено ефективність створення цінних ліній рису як вихідного матеріалу для селекції. Результати: Установлені селекційно-генетичні закономірності забезпечують ефективність виділення цінного вихідного матеріалу для селекції рису. Рекомендовано і впроваджено в 2017 році в Інституті рису НААН у селекційному процесі виділені 12 сортів за комплексом цінних морфо-біологічних ознак, а також 8 сортів – за ознаками якості зерна. Виділено новий сорт рису Лазуріт, який внесено в Державний реєстр сортів рослин придатних для поширення в Україні, з 2017 р. За високими показниками врожайності, продуктивності рослини, виділено нову лінію УІР-4558, яку як сорт рису Фагот передано до Державного сортовипробування з 2018 р. Створено методом гібридизації з наступним добором, оцінено і використано в селекційному процесі в Інституті рису НААН 500 ліній рису, серед яких виділено в селекційному розсаднику 82 цінні лінії, у контрольному розсаднику – 12 цінних ліній. Ступінь впровадження: Використано в селекційному процесі рису виділені цінні сорти за комплексом морфо-біологічних та якісних ознак. Сфера впровадження: Інститут рису НААН, агроформування АПК України.

2. Object of research: morpho-biological features, regularities of variability, inheritance, ecological stability, correlation, combining ability, genetic variance and installation of breeding value. Objective: The aim of the study was installation selection and genetic features of collection samples and varieties and to select and create the raw material of rice with high yields and quality of grain, to determine the regularities of their variability, inheritance, inheritance, interrelations between quantitative and qualitative characteristics, combining ability, genetic variation, selection and creation on this basis of new source material for selection. Methods of research: General-scientific, field, breeding, technological, biochemical, genetic-statistical. Novelty: For the first time in the contrasting weather conditions of the Skadovsk district of the Kherson region, features of collectible samples of different origin are established separately in three groups of maturation. As a result of established regularities, the selective value for certain features of 17 early ripe 13 medium- ripe and 14 late- ripe varieties and lines of rice has been determined. The features of the best 10 varieties of rice of different groups of maturation according to the level of indicators of grain quality attributes are established. A close positive correlation between the quantitative morphological and biological characteristics of the plants examined of the best 10 varieties of rice was determined. As a result of the road analysis of productivity, high selective value of certain quantitative characteristics of rice plants has been determined. The positive average link between the quantitative characteristics of grain quality of the investigated 10 varieties of rice was determined. The features of varieties and lines of rice according to ecological stability in different growing conditions are established. Hybrid combinations with inheritance by the type of positive domination in F1 are determined. The breeding and genetic features of rice varieties according to the combination ability on quantitative morpho-biological and qualitative features of quality are established. The features of rice varieties are determined due to the predominance of additive genes effects with a higher value of the levels of variation of the GCA than the variation of the SCA. The largest selection value of 12 of the 60 studied varieties was determined based on the complex of morphological and biological characteristics, their ecological

stability and 8 of the 10 varieties according to a set of quantitative characteristics of grain quality. The efficiency of creation of valuable lines of rice as source material for selection is determined. Results: Established breeding genetic laws ensure the efficient allocation of valuable raw material for rice selection. Recommended and introduced in 2017 at the Institute of rice of NAAS in the selection process, 12 varieties are selected for a complex of valuable morphological and biological features, as well as 8 varieties - on the basis of grain quality. A new variety of Lazuryt rice has been introduced, which is included in the State Register of Plant Varieties suitable for distribution in Ukraine, from 2017. High yields, plant productivity, a new line UIR-4558 has been allocated, which as a Fagot rice variety has been transferred to the State Variety Testing from 2018 It was created by hybridization method with the following selection, evaluated and used in the breeding process at the Institute of rice of NAAS 500 lines of rice, among which there were 82 valuable lines in the selection nursery, 12 valuable lines in the control nursery. Degree of Implementation: Valuable varieties selected in the breeding process of rice are selected according to the complex of morphological and biological characteristics. Scope of implementation: Institute of rice of NAAS, agrarian enterprises of Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Козаченко Михайло Романович
2. Kozachenko Mykhailo Romanovych

Кваліфікація: д. с.-г. н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевченко Олександра Олександрівна
2. Shevchenko Oleksandra Oleksandrivna

Кваліфікація: к. с.-г. н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вировець В'ячеслав Гаврилович
2. Vyrovets Viacheslav Havrylovych

Кваліфікація: д. с.-г. н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Кириченко Віктор Васильович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Кириченко Віктор Васильович

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Т.А.